

TALOUSARVIOALOITE 160/2006 vp

Määrärahan osoittaminen koulujen laajennusinvestointien tukemiseen

Eduskunnalle

Rahoitusta momentilla 29.40.34 Valtionosuus oppilaitosten perustamiskustannuksiin on pienennetty vuodesta 2005 vuoteen 2007 23 miljoonaa euroa. Kouluikään tulevien ikäluokkien pienentyessä meillä olisi tulevana vuosina hyvät mahdollisuudet vastaavasti pienentää luokkien ryhmäkokoja ja säilyttää mahdollisuuksien mukaan pieniä kylä- ja lähiökouluja. Jo toteutettujen määrärahaileikkausten lisäksi hallituksessa suunnitellaan muutoksia opetustoimen valtionosuuksiin. Aiemmin niille kunnille, joissa oli pieniä, alle 80 oppilaan kouluja, maksettiin erityistä pienten koulujen lisäosaa. Tämä lisäosa on nyt poistettu.

Erityisopetusta tarvitsevien oppilaiden määrä on kaksinkertaistunut vuosina 1997—2004. Tukiopetusta saa nykyään yhä useampi oppilas. Monessa kunnassa on yhä suurempia vaikeuksia selviytyä peruskoulutukseen liittyvistä haasteista: pieniä, hyvin toimivia kouluja joudutaan lopettamaan, luokkakoot ovat suuria, rauhattomuus ja oppimisvaikeudet lisääntyvät, opettajien työtaakka kasvaa, kouluruoan taso on laskenut, oppimateriaalit ovat käytettyjä ja osittain vanhentuneita — kaikkea joudutaan säästämään ja tinkimään. Myöskään koululiikunnan määrä ei ole riittävällä tasolla turvaamaan lasten liikunnallisuuden ja kunnan kehittymistä. Kouluikään tulevien ikäluokkien pienentyessä meillä olisi tulevana vuosina hyvät mahdollisuudet pienentää luokkien ryhmäkokoja ja myös säilyttää mahdollisuuksien mukaan pieniä kylä- ja lähiökouluja. Jatkuvat säästöt lasten koulutukseen ja muihin

perheiden oikeuksiin kuuluviin asioihin liittyen tulevat vielä kostautumaan isona henkisenä ja konkreettisenä laskuna jo lähivuosien aikana.

Valtionosuusuudistus on kohtuuton sellaisissa kunnissa, joissa kouluverkon supistuksesta ei selvitä sillä, että lapset kuljetetaan muihin kouluihin. Monissa kunnissa yhdenkin koulun ovien sulkeminen edellyttää lisätilojen rakentamista jäljelle jääviin kouluihin. Nyt kun hallitus on toteuttanut leikkaukset opetustoimen valtionosuuksiin, sen tulisi osoittaa määrärahat erityistilanteissa, joissa koulun sulkemisesta aiheutuu lisärakennustarvetta. Valtion tulee varata määrärahoja näihin laajennusinvestointeihin. Muussa tapauksessa kunnassa joudutaan kaapimaan uudistuksen toteuttamiseen tarvittavat rahat joko muusta opetuksesta, muilta sektoreilta tai tinkimällä opetuksen laadusta.

Opetustoimen valtionosuusjärjestelmän uudistus on taloudellisesti merkittävä sellaisissa kunnissa, joissa kouluverkon supistuksesta ei selvitä sillä, että lapset kuljetetaan muihin kouluihin. Monissa kunnissa yhdenkin koulun ovien sulkeminen edellyttää lisätilojen rakentamista jäljelle jääviin kouluihin. Sen vuoksi tämä nyt toteutettava uudistus kaavamaisesti toteutettuna on suorastaan kohtuuton.

Opetustoimen määrärahaa tulisi voida käyttää myös koulun lakkauttamisen vuoksi tarpeellisten lisätilojen rakentamiseen. Viime vuonna tekemääni talousarvioaloitteeseen opetusministeriö vastasi seuraavasti: "Esitettyä lisäystä momentin perusteluihin ei tarvita, koska valtionosuuksien

myöntäminen koulujen lakkauttamisesta johtuvien lisätilojen rakentamiseen on jo talousarvioesityksen perusteella mahdollista." Valtionosuuksia voidaan myöntää uudisrakentamiseen ja vanhojen tilojen laajentamiseen, muutos- ja peruskorjauksiin sekä toimitilojen ostamiseen ja näiden tilojen varustamiseen sillä edellytyksellä, että hankkeen kustannusarvio ilman arvonnalisävero on yhteensä vähintään 320 000 euroa. Selitysosa talousarviotekstissä momentilla 29.40.34 tulee selventää, jotta kunnat osaavat käyttää ko. momentin valtionosuuksia myös koulujen laajenusinvestointeihin.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että eduskunta lisää valtion vuoden 2007 talousarvioon momentin 29.10.34 perusteluihin maininnan, että määrärahaa saa käyttää perustamiskustannusten lisäksi myös koulujen laajennusinvestointeihin silloin, kun pienten koulujen lakkauttamisen vuoksi kunta joutuu rakentamaan lisätilaa olemassa oleviin kouluihin.

Helsingissä 22 päivänä syyskuuta 2006

Pertti Hemmilä /kok